

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donašanja na dom): K 1:92, (z donašanjem na dom): K 2:40, po pošti K 2:50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

V začetku novega šolskega leta.

Socialna demokracija je resnična in odkritosrčna prijateljica šolstva. Stranka, ki sestoji iz delavskih slojev, se bojuje za neodvisno, svobodno šolstvo, ker ve ceniti njega visoko kulturno nalogo, ker ve, kolike vrednosti je za človeka izobrazba in duševna samostojnost. Življenje delavca je težko in polno trpljenja. Kapitalizem in hierarhija si prizadevata, da bi ljudstvo ohranila v temi in nevednosti, ker se da brezpogojno izkoristiti samo tisti človek, katerega duševnih sil ni predramila blagotvorna moč vede in izobrazbe. Ko bi šlo po želji teh dveh izsevalcev človeške družbe, bi v naši ljubi Avstriji ne imeli nobenih šol, kjer se goji prava in resnična znanost. Vsi učni zavodi bi bili prirojeni tako, da bi služili izkoriščevalnemu namenu teh pijavk. Kakor si ne moremo misliti toplote brez solnca, tako si ne moremo misliti prave izobrazbe brez neodvisnega šolstva, ki je samo sebi namen. Tako neodvisno šolstvo vzbudi v človeški duši vse one sile, ki dvignejo v človeku čuvstvo dostojanstva in samozavesti, ki predramijo v njem vero v lastno vrednost ter ga store bogatega na znotraj, da ga tako oškodujejo za materialno uboštvo!

Kaj pa ima človek, ki preživlja sebe in svoje ob napornem delu svojih rok, ako nima vere v svojo moč, ako nima vere v vrednost svojih produktivnih sil, ako nima spoštovanja do samega sebe? Ta vera v samega sebe, to spoštovanje lastnega človeškega dostojanstva dvigne ubogelega trpina iz nižin

življenja, da se začuti enakovrednega člana človeške družbe, ki je vreden upoštevanja in uvaževanja toliko bolj, ker se vzdržuje z lastnim delom in z lastnimi močmi kljubuje vsem viharjem življenja in vsemu nasprotovanju nezdravih socialnih razmer.

Šola, ki odgovarja svojemu namenu, je edina ustanova današnjih dni, ki objema vse sloje, vse stanove, vso človeško družbo z enako ljubeznijo in z enako dobroto. Taka šola je vir resnične blaginje za vse človeštvo, in v socialni demokraciji ima taka šola najtrdnjšo oporo. Žal, da so še drugi vplivi, zlasti vpliv okostenele birokracije in duševni svobodi nasprotujočega ultramontanstva, ki delujejo z vsemi silami proti neodvisnosti šolstva. Princip enakosti in istovrednosti, ki je na njem zasnovano pravo šolstvo, pride seveda do popolne veljave šele tedaj, kadar se izvede demokratizacija šolstva, kar je zopet naloga socialne demokracije. Takrat pride za vse sovražnike šolstva dan plačila. Birokratizem in klerikalizem, ta dva zvesta zaveznika, ki ležita kot mōra na vsem našem svobodnem pokretu, bosta morala stopiti s pozorišča in napraviti prostor zmagujočim idejam bratstva in enakosti, ki dvignejo ubogo človeštvo k luči in svobodi. Pasti mora duševno suženjstvo, ako hočemo, da živi človek človeško življenje.

Cerkev, kakršna je dandanes, je kapitalistiška ustanova, ki ima naprodaj tudi nebesa — za denar. Čim več plačaš, tem slovesnejše maše beró. Čim glasneje zapoje tvoji denarci, o kakšni, tem veličastnejše zapoje cerkveni zvon iz visokih lin, glasno proseč zate, naj se odpro vrata nebeška. Čim izdatnejše se pomniš v poslednji volji cerkve in njenih služabnikov, tem navdušenejše se

glasi «miserere» ob tvojem grobu. In tako dalje...

Ubožcu, ki nima kakor Kristus, kamor bi položil glavo, izbero kak pozabljen kot, kamor ga položijo brez petja in zvonjenja. Nima, da bi plačal. A njegovo ubožstvo in trpljenje gre za njim. In to je veličastnejše spremstvo nego ves plačani blesk, nego vsa kupljena, a neodkritosrčna žalost in pobožnost.

Takega razlikovanja ne pozna šola, tako javno poniževanje ubožstva in tako plačano poveličevanje bogastva ji je tuje. Obratno: čim ubožnejši je kdo, tem tesneje se ga oklene šola, da ga dvigne, usposobi za težak boj življenja in ga tako napravi enakega onim, ki so rojeni pod srečnejšo zvezdo.

O idrijski rudniški ljudski šoli smo že imeli priliko govoriti in smo tudi dokazali, da ta šola ni taka, kakršna bi morala biti in bi tudi lahko bila, ker razpolaga rudniški erar z ogromnim denarjem. Vsi šolski prostori so prenapolnjeni, dekliška šola ni izpopolnjena z osmim razredom, da bi tako sama zase ustvarjala celoto. Učiteljstvo ima ogromno dela, ki je pri nas toliko težje, ker ga nadzorujejo in šikanirajo nestrokovnjaki in ker ne dobiva onega plačila, ki bi ga moralo dobivati v primeri s svojim delom in v primeri z uradniško stopnjo, ki jo zavzema — na papirju. Rudniški erar smatra šolo za breme, namesto da bi mu bila ljuba hčerka, ki naj bi jo negoval z vso skrbjo. Otrokom svojega delavstva, ki žrtvuje zanj vse svoje sile, ne more dati erar ničesar, naj bi jim dal vsaj dobro šolo.

Idrija je edino mesto na vsem slovenskem ozemlju, ki ima svojo srednjo šolo. Vzdrževanje naše realke zahteva ogromno denarja. A plačujemo ga radi, ker ta denar ni izgubljen, temveč je naložen na lepe obresti. Letos bo na naši realki prva matura. Fantje, ki jih je vzgojilo domače mesto, pojdejo v svet, da se vrnejo s kruhom in da začno z delom in ljubeznivo vračati domovini, kar jim je dala. Od njih zahtevamo resnosti in deloljubnosti, da bodo mestu in zavodu v čast. To zahtevamo tembolj opravičeni, ker preže nanje in na šolo klerikalci, ti na-

sprotniki vsega napredka, z vso podivjano strastjo.

Treba pa se bo sicer z novimi silami poprijeti za poddržavljenje realke. Naše mesto rabi denarja za tisoč drugih reči, in država, ki je dobila iz Idrije že toliko ogromno dobička, mora imeti do nje vsaj toliko obzirnosti, da prevzame te izdatke, ki so zanjo bagatela.

Smatrali pa smo za svojo častniško dolžnost, da smo napisali te vrstice sedaj, ko se zbira naša mladina, da pije iz živega studenca vede in olike novih duševnih sil. S tem pa smo hoteli pokazati, kje išči naše šolstvo opore in zaslombe in kje so njegovi sovražniki, ki se nam prikazujejo časih tudi v nedolžni ovčji obleki, a so vkljub temu grabljivi volkovi.

Med šolskim letom se nam že še tuintam ponudi prilika, da bomo katero rekli o šolstvu našega mesta. Želimo le, da ne bo treba nikdar grajati, ampak samo hvaliti.

V tem upanju kličemo: Obilo sreče, uspeha in vztrajnosti!

Iz Amerike.

Virden, Ill. 5. avg.

Sodr. Williama Haywooda, tajnika in blagajnika «Zapadne unije rudarjev in plavžarjev» je po enindvajseturnem posvetovanju porotna sodnija, sestojeca iz samih poljedelcev in živinorejcev, oprostila obtožbe umora guvernerja Steunenberga v Boise Idaho. Obtožba je videla v Haywoodu načelnika zarote, koje namen je bil: umoriti vse unije sovražne elemente. Enajsttedenska sodnijska obravnava pa je dokazala ravno nasprotno, namreč: zaroto posestnikov rovov in plavžev proti delavski uniji. Torej hoteli so razkriti zaroto Unije proti podjetnikom — razkrila pa se je zarota podjetnikom proti Uniji! Vsled fantastičnih bajk edine državne priče, Hery Orharda, se je moralo preiskati vse homatije med delom in kapitalom in vse delovanje Unije zadnjih desetih let.

In edino vsled delavske solidarnosti se je moglo iztrgati sodruga Haywooda iz rabeljskih rok. Od atlantskega do pacifiškega oceana se je pokazalo ameriško de-

lavstvo kot zaveden in solidaren činitelj. Čim bolj se je sodnijska razprava zavlačevala, tembolj je bilo delavstvo prepričano, da je na pravi poti s svojo sumnjo, da se gre proti njemu! Smelo lahko trdimo, da bi danes v Ameriki tekla kri, ako bi kapitalisti ne odnehali od svojega prvotnega načrta.

Škoda, da nimate več prostora v «Napreju!». Rad bi namreč napisal kaj več o razpravi zoper Haywooda ter kaj več sporočil o znamenitem zaključnem govoru junškega zagovornika Clarencea Darrova. Govor, kakršnega je govoril Darrov, se redkokdaj čuje v sodnijskih dvoranah. Podobne govore je bilo čuti doslej le na socialističnih shodih! —

Delavstvo celega sveta je imelo v to obravnavo uprte oči. 27. julija ob 11. uri dopoldne se je izročilo porotnikom naročilo, da izrečejo svojo sodbo. Po dolgem rešetanju so se zedinili za — osvoboditev. V prvem glasovanju jih je 8 glasovalo za osvobojenje, 2 za smrt, 2 listka sta bila prazna. —

Telegram Rooseveltu s podpisi Ane Goldman, Aleksandra Berkmana in dr. je naznanjal, da je nezajeljen državljan — oproščen! Moralna zausnica za predsednika Združenih držav!

Zdaj bodeta še obravnavi zoper Pitteboneja in Moyerja radi iste obtožbe. Misli se pa splošno, da se ti obravnavi ne bodeta vršili. Vsi trije so zaprti od 18. febr. 1906. Haywood je bil takoj po osvoboditvenem verdiktu izpuščen, Moyer tudi drugi dan po tem verdiktu pod poroštvom 25.000 dolarjev.

Dà, dà — Amerika je dežela kapitalistov! Boj delavstva je težak — vendar mora delavstvo zmagati na celi črti — pod praporjem Socializma.

Simon Kavčič.

Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo.

(Iz poročila sodr. Antona Kristana na logaški konferenci dne 29. julija 1907.)

Konec.

4. Obdelovanje polja, travnikov ter istotako uporabitev produktov poljedelstva se bode skupno izvr-

ševalo pri splošnem obveznem delu na veliko in z najmodernejšimi sredstvi, ki jih preskrbi občina s pomočjo in s sredstvi dežele in države. Občina bo imela rejo in uporabo živine. Prodaja pridelkov se bode izvršila potom okrajnih poljedelskih organizacij direktno na organizacije izdelovalcev in konsumentov v industrialnih in trgovskih mestih.

5. Hiše in gospodarska poslopja bodo ostala privatna last, istotako bo mogoče vsakemu obdržati v privatni lasti vrtiče, perutnino, konje, prašiče i. t. d. za svojo lastno potrebo.*)

6. Dohodki skupnega gospodarstva se bodo razdelili: 1. po delu; 2. po imetku, ki ga je lastnik prepustil občini. Manj premožni in nepremožni obdrže za nagrado za svoje delo posebni delež iz občinskega premoženja in iz razlaščenih posestev. Delež od zasebnega imetka pa odpade, kakor hitro občina imetek kupi.

[Delež od imetka iz občinskih dohodkov se misli v obliki obresti ali dividende za vloženi premični in nepremični kapital v občinsko gospodarstvo. Ker se na primorano razlastitev malega in srednjega imetka v socialističnih krogih niti ne misli, je čisto enostavno in jasno, da mora vsakdo tudi od vloženih kapitalov dobiti svoj del.]

7. Občine bodo imele pravico same ali v združbi z drugimi občini urejevati podjetja vseh vrst in združevati se na širših temeljih skupnega gospodarstva.

*) Vsi socialistični teoretiki so mnenja, da bode poleg socialističnega lastništva obstajalo še zasebno lastništvo za lastno potrebo posameznikov. Knjiga Antona Mengerja «Neue Staatslehre» riše n. pr. bodočo socialistično družbo; socialisti pa so jo pobijali prav odločno iz vzroka, ker daje državi preveliko razlaščevalno moč in vse družabno življenje spravlja v določena stroga pravila.

Brez dvoma je, da to niso nezmisljivi recepti, ampak le obris socialistične organizacije na kmetih. Mogoče se bode še vse boljše razvilo, kajti šele s socialistično organizacijo poljedelstva izginejo s kmetov latifundije, pa tudi kočarji, bajtarji in podobni proletarci na kmetiji. Šele potem izginejo one premoženjske razlike, ki povzročajo, da so vse poljedelske reforme enostranske ter absolutno brez koristi za ogromno večino kmetiškega prebivalstva. Nepremožni človek najde v občinskem in razlaščenem posestvu dovolj vira za obstoj, mali kmet bo imel dovolj zemlje in izdelovalnih sredstev — tudi srednjemu kmetu bo boljše, ker bo s skupnim delom in na združenem posestvu pri manjšem trudu več pridelal kot danes, ko kmetovo delo na malih parcelah izključuje racionalno pri- in obdelovanje ter uporabo najmodernejših sredstev za poljedelstvo. Šele v socialističnih občinah bodo mali kmetje deležni dobrot veleizdelovanja. Celo nasprotniki socializma morajo priznati: da je vzrok propadanja kmetije zadolžitev ter raztresenost (premalo velikih parcel skupaj v lasti posameznika) zemljiških parcel posameznih posestnikov.

V socialistični občini bode izginilo vsako mezno suženjstvo. Posli in poljedelski delavci, ki delajo danes za privatno last in privatni užitek drugih se bodo izpremenili v občinske zadružnike z enakimi pravicami in dolžnostmi, kot jih bodo imeli vsi drugi občinarji. Mezno robstvo izgine kakor je izginilo suženjstvo in kakor je izginila tlaka.

Večji dohodki in večji čisti dobiček združenega dela nagromadijo v občinah kapitale, s katerimi bode mogoče začenjati razna industrijska in prometna podjetja zboljševati šolstvo, ustanavljati knjižnice ter skrbeti na sploh in vsestransko, da bi se tudi izmučeno kmetiško ljudstvo moglo greti na solncu prave kulture. — —

Iz narisanih zahtev in plana socialistične organizacije poljedelstva spozna vsakdo labko, kako nezmislne in neumne so trditve in obrekovanja najrazličnejših časopisov («Domoljub», «Slovenec» i. t. d.), da bo socialna demokracija uničila kmeta, poljedelca, da bo

proletarizirala malega kmetiča, da mu bo vzela zadnji košček rodne zemlje, da bo iz njega napravila državnega delavca, ki bo pod policijskim nadzorstvom i. t. d. i. t. d. In poljedelstvo je že tako proletarizirano, premožnejši poljedelci so že tako redki, da ni socialistična organizacija poljedelstva ne le mogoča ampak nujna. Socialni demokraciji je narasla že nova naloga: namreč, da vzgojuje poljedelško ljudstvo za te ideje v njegovem lastnem interesu. Program socialne demokracije ne zahteva:

proletarizacije (osiromašenja), ampak odstranitev že proletariziranih. In zato mora iti tudi kmetiško ljudstvo v tem smeru kakor gre industrielni proletarijat, namreč:

k izpremembi premoženjskih in gospodarskih razmer, kajti zanj ni iz sedanjega mizernega življenskega položaja nobenega drugega izhoda.

* * *

Opomba poročevalčeva: Vsem onim, ki se zanimajo za stališče socialne demokracije napram kmetiškem prebivalstvu na slovenskem jugu, priporočam prečitati razprave, ki so se o tem vršile tudi na IV. strankarskem zboru hrvatske socialne demokracije, vršečem se v Osijeku o božiču l. 1906. Glej o tem: Zapisnik IV. strankarskega zbora hrvatske socialne demokracije, vršečega se o božiču v Osijeku.

Svetovni kongres „Svobodne Misli“.

Praga, 8. septembra.

2500 pristašev «Svobodne Misli» se je danes zbralo na Žofinski otok, da začno zborovati o predloženih predmetih. Cel svet je zastopan. Vse jezike se sliši — francoski, angleški, španjolski, ruski, slovenski, nemški, italijanski, češki, poljski, hrvaški. — Vsi narodi so zastopani po večalimanj delegatih.

Ob 10. uri dopoldne je otvoril urednik K. Pelant kongres s prijaznim pozdravom v

francoskem, nemškem in češkem jeziku. V častno predsedstvo so bili izvoljeni enoglasno: za Francoze za Belgijo poslanec Leon Furnemont iz Bruselja, — za Francijo posl. Hubbard iz Pariza in vseučiliški profesor Hector Denis iz Bruselja v Belgiji; — za Čeha: vseuč. profesor dr. Franjo Krejčí; — za Nemce: dr. Gustav Tschirn iz Vratislave; — za Italijane vseuč. prof. Ghisleri iz Bergama; za Poljake: urednik Memojewski iz Varšave; — za Slovence: pesnik Anton Aškerc; — za Špance: Odon de Buen iz Barcelone. Kot aktivni predsedniki so bili izbrani: Čeha dr. Bartošek in dr. Drazdák ter Nемеc Zenker, za zapisnikarja Čeh Makovec in Nемеc Riess.

V imenu mesta Prage je pozdravil kongres mestni svetovalec g. Filip, na kar je govoril vseuč. profesor dr. Krejčí krasni govor o Svobodni Misli, v katerem je pokazal na klerikalno natolcevanje in obrekovanje ter na pravi pomen gibanja «Svobodne Misli». (Ta govor prinesemo v večjem ekscerptu prihodnjic.) Potem so pozdravili kongres: Francoz, univerzitetni profesor H. Denis, Španec Ferrer, posl. Furnemont, Nемеc dr. Tschirn, Parižan Beauquier, Slovenec Anton Aškerc, Luxemburžan Daubenfeld, Nizozemčan Froewein, Poljak Nyjemojewski, Madjar dr. Haranyi, Litvin. Boczkowski, Hrvat Wodwarska, Nемеc Schoeller, Američan Souza (iz Buenos Aires), Rusin dr. Trylovski, Nemkinja Ida Altmannova in Italijan profesor Ghisleri.

Urednik K. Pelant je prečital celo vrsto pozdravov: od pesnika Machara, profesorja Karjejeva, profesorja Haeckla, pisateljev Bruno Willeja in Gorkija, mestnega sveta v Lyonu i. t. d. i. t. d.

S tem je bil dnevni red prvega dne končan. Popoldne je bila skupna zabava na Belvederu, zvečer slavnostna predstava v Narodnem gledališču.

Nas Slovencev prisostvuje kongresu celih — 12, in sicer 11 moških in ena gospodična. Za prvič dovolj; upamo pa, da se ta mala četa podvoji, potroji, pomnoži tako kot se je to zgodilo na Češkem.

* * *

Praga, 9. septembra.

Drugi dan kongresa se je začel — s protestom proti izgredom v Prachaticih. (V Prachaticih so se sprli ter stepili Čehi in Nemci.) Protest sta podala Nемеc Zenker in Hutter, v njem se izreka kongres, da mora biti za manjšine povsod pravica svobodnega izražanja. Protest je bile soglasno sprejet.

Dalje je sprejel kongres predlog belgijskega poslanca Furnemonta, da kongresisti po končanih debatah posetijo mesto Tabor, kjer je toliko zgodovinskih spominov na bojevnike za svobodo.

V razpravi o svobodni šoli so govorili danes: dr. Bartošek iz Prage, Francoz Delarne, Nемеc Zenker, češki učitelj Černy, Belgičan Eugene Hins, Nемеc dr. Tschirn, Francoz Beauquier, Nемеc dr. Stark, Španjol Ferrer, češki učitelj Ulehla Nемеc Julius Lederer in Schauer, češki profesor Spalený, Nемеc Viljem Boerner, soc. dem. češki poslanec Vaněk in maloruski poslanec Trylovski.

Vsi so energično zahtevali svobodno šolo ter pokazovali na današnjo šolo. Profesor Spalený je tudi formuliral zahteve svobodomislecev glede šol v precizno izraženem programu.

Danes so kongres pozdravili ruski pisatelj Leonid Andrejev, profesorja Sumcov (iz Charokova) in Maksim Kovalevský.

Zvečer je v nemškem gledališču slavnostna predstava.

Pri izberi komisij so se Slovenci razdelili tako, da sta po dva v vsaki komisiji zastopana.

* * *

Praga, dne 10. septembra.

Danes zjutraj se je razpravljalo v komisijah. Obilna udeležba povsod, čile in jedrnate razprave so vzbujale povsod najlepše razpoloženje. Najzanimivejše debate so bile v komisijah «Rodoljubje in svobodna misel» ter «Svobodna šola».

Popoldne je bila zopet plenarna seja. Pisatelj Zenker je pojasnil včerajšnjo izjavo predsedstva o vprašanju narodnega boja. Poslanec Furnemont je pojasnil nato, zakaj je predlagal, naj bi udeležniki kongresa sli

zadnji dan v Tabor. Nato so pozdravili ameriški delegatje kongres.

V) O ločitvi cerkve in države je govoril delegat J. Peter Schmal ter predložil resolucijo, v kateri se zahteva ločitev cerkve od države in ločitev šole od cerkve.

Francoski delegat Delarne je predložil francosko resolucijo. Vse države naj bodo laicizirane, ločitev bodi javno pravo — javne službe naj bodo laicizirane — s postavnimi sredstvi naj se zabrani gromadenje bogastev posvetnega duhovništva in redovnikov. Pisatelj F. V. Krejči je nato prekrasno govoril o ločitvi cerkve in države, zahteval je to iz dveh vzrokov: da se obvaruje kulturo pred napadi klerikalizma in da prenehajo privilegije dogem v državi. Pisatelj Zenker je zahteval ločitev cerkve in države z ozirom na veliko cerkveno bogastvo. Poljak Nyjem o-

je vski je predlagal, da se pošlje pozdrav onim delavcem v Sosnovicah, ki so izstopili iz katoliške cerkve ter so raditega preganjani. Govorili so dalje še: delegat Lederer iz Norimberka, delegat Hius iz Belgije ter socialno-demokratski poslanci dr. Soukup (o tiskovni svobodi), Vaněk (o pomenu glasovalnega listka za ločitev cerkve od države) ter Wutschel.

Danes zjutraj so se sešli tudi delegatje iz Moravske na posebni sestanek, kjer so razpravljali o organizaciji svobodnih misliteljev.

Danes zvečer pa se je vršil jako lep večer na čast delegatom. Koncertirala je češka Filharmonija, nekaj lepih pesni pa je zapela operna pevka Rūžena Maturova.

—n.

ZMES.

Za splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico v deželni zbor so začeli soc. demokratje na Češkem, na Nizjeavstrijskem in Štajarskem prav odločen boj. Na Dunaju, v Pragi, Gradcu in drugod po omenjenih deželah se je vršilo še obilo shodov, na katerih se je boj na celi črti proklamiral. Češki in nemški socialni demokratje so izdgli 8. sept. skupni proglas na delavce po Češkem, v katerem protestujejo proti zavlačevanju volilne reforme v deželni zbor. — In pri nas?!

Kaj je «svobodna misel»? «Svobodna Misel» je svetovna zveza radi branitve pravice svobodno in z razumom preiskovati tej svobodno izraževati vsako misel v verskem, političnem in socialnem oziru.

Strankarski zbor nemške socialno-demokratske stranke v Avstriji se bo vršil od 30. sept. do 3. ev. 4. okt. t. l. Na dnevnem redu so prav važne točke: 1. novi organizacijski statut stranke; 2. predstoječe naloge

soc. demokracije v parlamentu; 3. stanovanjsko vprašanje; 4. strankin tisk; 5. volilna pravica za deželne zbore in občinske zastope itd. — Za ta zbor vlada med nemškimi sodrugi veliko zanimanje!

V Maroku je nastala prava vojska med domačimi in Francozi. Pred Casablanko so neprestani boji, ki končajo vedno z nekoliko mrtvimi in ranjenimi na obeh straneh.

Volitev predsednika Združenih držav v Ameriki bo leta 1908. V volilni boj nastopijo v glavnem: republikani, demokratje in soc. demokratje. Demokratiški kandidat Bryan je začel že z agitacijo proti sedanjemu predsedniku Združenih držav Rooseveltu, ki bo republikanski kandidat. Očita mu, da je njegov boj proti kapitalističnim sindikatom in trustom navidezen!

Nebesa je prodal! Časopis «Kijevski Čech», ki izhaja v Kijevu na Ruskem priobčuje to-le pogodbo: «9. maja 1906. sem spodaj podpisani kmet Nikolaj Nikiforovič

Tjutjunov, star 38 let, bivajoč v vasi Dogmarovka, iz revščine prodal bogatemu kmetu Makaru Fedosijeviču Zelenskemu za 50 rubljev svojo pravico do nebeskega kraljestva. — Dokaz, ki govori za cele knjige!

Francoska socialna demokracija je imela istočasno s češko svoj strankarski zbor. Na programu sta bila glavni točki: 1) Militarizem in mednarodni konflikti ter 2) Razmerje socialističnih strank napram strokovnim

organizacijam. Glede militarizma so bile burne debate. Glede strokovnih organizacij in politične stranke pa se je sklenilo delovati na to, da izginejo izmed teh dveh organizacij vsi nesporazumi!

V Ameriko se je priselilo l. 1906. — 1,004.756 oseb, l. 1905. — pa 880.543. Največ gre Italijanov v Ameriko (l. 1906. — 267.078), potem pa Židov (l. 1906. — 153.848).

Iz idrijskega okraja.

Izjava. Pripovedujejo mi, da me vsaka številka lista, ki čuje na ime «Naša Moč» blati prav po barabsko. No — ne berem tega lističa, ker sem po prečitaniu 10–12 številčk spoznal, da je to navadno barabsko glasilo. Odgovoren urednik mu je ubogi — Jožef Gostinčar, čegar tožbo radi časti je c. kr. okrajno sodišče v Idriji zavrnilo vsled dokaza resnice. In jaz naj svojo čast branim proti takim individuum? Ne — bila bi to za nje prevelika čast! Jaz delam odkrito. Moje delovanje je jasno, čisto, strogi kontroli od poklicanih in nepoklicanih podvrženo. Ne godi se mi pa slabo. Ugaja mi, da mi zavirate moje stališče; veseli me, da mi naštevate dohodke; smejem se Vašemu blatenju. Vem dobro, da se mi je l. 1903. prorokovala pot po Zalivem, da se je zavod, kojemu sem bil postavljen na čelo, smatral na sploh za pasiven ter na robu propada... No — in danes me navdaja z veseljem, da se pri tem zavodu godi meni dobro ter z menoj še 14 drugim uslužbencem. Torej: Zoper barabsko blebetanje se branil ne bom. Vse blato, ki ga mečete na me, pada nazaj na Vas. In umazani ste že od njega tako, da se bodele res prav kmalu udušili v lastnem blatu.

V Idriji, sredi septembra 1907.

Anton Kristan,

ravnatelj «Občnega kons. društva» v Idriji.

Kar klerikalec — to lažnjivec! Bil sem prisoten razpravam, ki so se 8., 9., 10., 11., 12. septembra vršile na kongresu «Svobodne Misli» v Pragi. Nisem zamudil niti minute. Navzoč sem bil tudi razpravam komisij za «Svobodno šolo», za «Ločitev cerkve od države» ter deloma razpravam komisije «Domoljube in Svobodna Misel». Torej lahko rečem, da mi je podrobno znano vse delovanje kongresovo. Čital sem poročila českih in nemških listov, svobodomiselnih, konservativnih in klerikalnih. Čital sem tudi glasilo českih klerikalev «Čeča». Najumazanejšo poročilo klerikalnega «Čeča» je bilo pa še — biser proti pisavi katoliških

duhovnikov v ljubljanskem «Slovencu». Da so mojstri v lažeh ti Kristusovi namestniki, to sem vedel. Ali da so pa tako mizerni, tako barabski, tako antikristovski, no, o tem nisem bil prepričan. Ali čital sem «Slovenec»: pred očmi so mi zaplesale črke, mesto črk so se pokazali rožički — koj za njimi kristjanski hudički — videl sem dovolj. Žegnani gospodje! Pokazali ste se v pravi luči! Le tako naprej! Tudi to ubogo slovensko ljudstvo, katero imate še v krempljih, bo spoznalo vas v pravi podobi... Poročila o kongresu «Svobodne Misli» v ljubljanskem «Slovencu» so zlagana, lažnjiva od prve do zadnje vrstice, izmišljena od «namestnikov božjih». Laž je, da je menih P. Schachleitner razbil svetovni kongres «Svobodne Misli» («Slov.» št. 211) — ker ta P. Schachleitner sploh ni prisostvoval niti eno minuto kongresu. Laž je, da so bili na kongresu škandali, da je grozil pretep i. t. d. («Slov.» št. 209). Kongres pa se je tako dostojanstveno vršil, da si dostojanstvenejše niti misliti ni mogoče. Laž je — no, vse, kar je «Slovenec» poročal o kongresu je velika laž... V prihodnje bom še na več reči pokazal. Da osvetlim klerikalno poročanje, povem še to-le: Slovenci, organizovani v slovenski sekciji «Svobodne Misli» smo izdali drugi dan kongresa letak v francoskem jeziku pod imenom «Memoire des Slovénes», v katerem smo pojasnili razmere na Slovenskem ter v par poglavjih očrtali našo kulturno in politično zgodovino. Klerikalni česki dnevnik «Čech» pa je pisal o tem letaku to-le: «Slovaci so izdali drugi dan kongresu spomenico, v kateri tožijo, da jih Madjari silno potlačujejo ter k tlom pritiskajo...» In iz tega «Čeča» črpa «Slovenec» svoje laži, ki jih seveda še večja in večja! Anton Kristan.

„Socializem“ I. zvezek. Cena 20 vin. Pod tem naslovom smo izdali brošuro, ki je vredna, da se kar najbolj razširi med slovensko ljudstvo.

V organizacijo! Vse rudarje, ki še niso organizirani, pozivljamo, naj pristopijo v organizacijo ru-

darjev! Pristopnina 1 K, — članski prispevek 30 vin. na teden!

Občno konsumno društvo v Idriji opozarja vse člane, naj nakupujejo vse potrebščine v prodajalnah občnega kons. društva v Idriji in v Spodni Idriji. Dobi se vse blago sveže, pristo ter po kolikor le mogoče nizki ceni.

O mezdnem gibanju idrijskih rudarjev so lepo pisali «Rdeči Prapor», «Glück auf!», «Arbeiterzeitung» in «Arbeiterwille».

Kirchsteigerja blati «Slovenec». Mi prav toplo pričamo vsem naj si nabavijo I. del romana «Pod spovednim pečatom», ki stane 2 K 60 vin. ter naj si omislijo tudi II. del, ki izide te dni.

Delavce našega rudnika blati «Slovenec» povodom meznega gibanja ter namigava c. kr. direkciji, da delavci v Idriji ne zaslužijo povišanja! Delavci! Odprite oči!

Glede J. Seljaka, ki je bil radi bolezni penzioniran, naj bo «Slovenec» brez skrbi. J. Seljak je bil penzioniran vsled bolezni — glede Leop. Lapajnet pa se ve, da je še tako trden, da še 100 kg vreče nosi... Seveda le zaradi lepšega, drugače je g. poslovodja že prenobel...

Zopet draginja! Ubogo ljudstvo! Vsak dan pride novica: to in to se je podražilo! Te dni smo prejeli sledeče:

Rokodelska zadruga v Idriji naznanja sl. občinstvu, da so imeli vsi tukajšni čevljarški in krojaški mojstri posvetovanje, ter so sklenili, da postavijo vsi enotne nekoliko zvišane cene izdelkov svojega dela in to radi vedno rastoče draginje in radi pomanjkanja delavskih moči.

Tarife dobijo naročniki pri vsakem čevljarškem mojstru na zahtevo.

Cene od krojaškega dela se bodo računile po naslednjem tarifu:

	Navadna	Boljša	Fina
	kron		
Cena od cele obleke	9:20	11—	13—
od samih hlač ali telovnika	1:70	2:30	2:80
od samih suken	5:80	6:40	7:20
od površnika	9:20	11—	13—

— Za danes objavljamo brez komentarja; prihodnji več.

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušet o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko «Tri jelke». — Zaloga pri 24—7

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan.

Prva idrijska čipkarska zadruga v Idriji

vpisana zadruga z omejeno zavezo

vabi vse članice na

== redni polletni ==

občni zbor

ki se bode vršil

29. septembra t. l. v prostorih «Ženskega društva Veda».

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o delovanju zadruga.
 2. Poročilo računov za dobo od 1. januarja 1907 do 1. julija 1907.
 3. Poročilo nadzorstva.
 4. Raznoterosti.
- Idrija, 18. avgusta 1907.

Za nadzorstvo:

Ivanka Strausova,
zapisničarica.

Alojzija Kosova,
predsednica.

Naj toče majhen sem močič!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil,
ker sem Kathreinjevo kavo pil.

Pristna samo
v izvirnih zavojih
z imenom
Kathreiner.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zr-
nate kave nemešane!

**Kathreinjevo
Knappova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje

Otroke
bi bilo samo
še navajati
**Kathreinjevo
kave.**

Tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju.